

УДК 342.72/.73

Пазинич Л.Ю.

студ. гр. Ю-111 НУ «Запорізька політехніка»

**КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І
ГРОМАДЯНИНА В РЕСПУБЛІЦІ РУМУНІЯ**

Зважаючи на ситуацію в якій опинилася Україна через вторгнення армії Російської Федерації 24 лютого 2022 року, більшість громадян

вимушені були шукати прихистку в країнах Європейського Союзу, перш за все, сусідів України. Серед таких країн і Республіка Румунія, де тимчасовий захист на 26 березня 2023 року отримали 123761 українських громадян [1]. Для більш швидшого «пристосування» до нових умов життя, корисним для біженців з України є ознайомлення з правами та свободами, які гарантуються Румунією особам, які знаходяться на її території.

Конституційно-правовий статус іноземців визначається статей 18 та 19 Конституції Румунії [1]. В статті 18 вказано що, іноземці, які перебувають на території Румунії мають основні права румунських громадян, за винятком тих прав, де закони вимагають румунського громадянства. В статті 19 Конституції вказано що, іноземні громадяни та особи без громадянства можуть бути видані лише за міжнародною конвенцією або на умовах взаємності. Висилка або екстрадиція вирішуються судами.

Права і свободи людини і громадянина закріплюються переважно в Главі II «Основні права та свободи» Розділу II Конституції Республіки Румунія під назвою «Основні права, свободи та обов'язки». Також слід звернути увагу на Главу I «Загальні положення» Розділу II, в статтях якої закріплено, що громадяни користуються захистом румунської держави і певними правами та обов'язками закріпленими в Основному та інших законах, і мають передбачені ними зобов'язання (статті 17 та 15), визнається рівність громадян перед законом та державними органами, без привілеїв та без дискримінації (стаття 16) та можливість звернутися до суду, щоб захищати свої права, свободи та законні інтереси (стаття 21).

Статті з 22 по 29 Конституції Румунії закріплюють особисті права і свободи громадянина і людини. Стаття 22 гарантує право на життя, на фізичну та психічну недоторканість, на те, що людина не може бути піддана жорстокому поводженню та катуванню. Індивідуальна свобода є непорушною (стаття 23). Інтимне та сімейне життя, житло і місце перебування є недоторканими (статті 26 та 27). Кожен має право вільно вибирати своє місце проживання, пересуватися по території країни і виїжджати за її межі (стаття 25). Стаття 28 закріплює недоторканість особистих листувань, телефонних розмов та інших правових засобів спілкування, а стаття 29, гарантує свобода слова і релігійних переконань.

Політичні права та свободи закріплюються в статтях з 36 по 39 та 51 Конституції Республіки Румунія. Згідно статті 36, право голосу на виборах, мають громадяни яким виповнилось 18 років. Також громадяни мають право бути обраними (статті 37, 38), збиратися мирно і без зброї (стаття 39), звертатися до державних органів через петиції (стаття 51).

Соціально-економічні та культурні права і свободи громадян закріплюються в статтях 33, 40-43, 47, 49 та 50 Конституції. Зокрема, відповідно до статті 40, громадяни можуть вільно об'єднуватись в політичні партії, профспілки, патронати та інші форми асоціацій. Їм гарантують захист та реалізацію права на працю, можливість створення профспілкових організацій для захисту своїх інтересів, а також право на страйк у випадку порушення цих інтересів роботодавцем (статті 41-43). Діти та люди з інвалідністю користуються особливим захистом (статті 49, 50). Громадяни мають право на медичну допомогу, страхування та інші заходи соціальної допомоги (стаття 47). Держава забезпечує розвиток сучасної творчості та культури, стимулювання мистецтва (стаття 33).

Поряд з правами та свободами в Конституції є також обов'язки, які стосуються лише громадян Румунії. Вони закріплені в Главі III «Основні обов'язки» Розділу II Конституції Республіки Румунія, а саме в статтях з 54 по 57. Громадяни зобов'язані обороняти та бути вірним своїй країні (статті 54 та 55), сплачувати податки та збори, зазначені законом (стаття 56). Слід звернути увагу на норми статті 57, які закріплюють, що громадяни та іноземні громадяни та особи без громадянства повинні добросовісно виконувати свої конституційні права та свободи, не порушуючи прав та свобод інших людей).

Отже, Конституція Румунії містить певний перелік прав і свобод, гарантованих державою румунським громадянам, іноземцям та особам без громадянства в ролі яких виступає досить велика кількість українських переселенців. Знання цих прав, свобод та обов'язків суттєво полегшує процес їх адаптації в чужій країні та забезпечує певний рівень комфортного проживання на час воєнних дій в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Данні Верховного комісара ООН з прав біженців. URL: <https://data.unhcr.org/fr/situations/ukraine>

2. Конституція Республіки Румунія. *Бостан С.К. Конституції постсоціалістичних країн Європейського Союзу : хрестоматія*. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка, 2019. С. 413–456.